

Inhoud

Woord vooraf	9
Inleiding	13
DEEL 1. EEN GLOBAAL DENKKADER VOOR DE WETENSCHAP <i>Hubert Van Belle (red.)</i>	17
1. De gelaagde structuur van de werkelijkheid	21
2. Het emergentieprobleem	27
3. De grenzen van het reductionisme	35
DEEL 2. NIEUWHEID DENKEN <i>Hubert Van Belle en Jan Van der Veken</i>	45
4. Symmetrieën en symmetriebrekingen	49
5. Veranderlijkheid en onveranderlijkheid	55
6. De werkelijkheid als een creatief proces	59
7. Creatieve Wording	65

DEEL 3. OP ZOEK NAAR EEN INTEGREREND WERELDBEELD	69
8. Wat is een wereldbeeld?	71
<i>Clément Vidal</i>	
8.1 Inleiding	71
8.2 De wereldbeeldagenda	72
8.2.1 Leo Apostel	72
8.2.2 Wat is een wereldbeeld?	73
8.2.3 Terug naar de fundamentele vragen	73
8.2.4 Voorbeelden van verschillende wereldbeelden	75
8.2.5 De noodzaak om een wereldbeeld te hebben	77
8.3 Wetenschappelijke wereldbeelden	78
8.3.1 Systeemtheorie als een universele taal voor de wetenschap	79
8.3.2 Probleemoplossende benadering	80
8.3.3 Evolutionaire theorie	82
8.3.4 Beperkingen van de wetenschappelijke wereldbeelden	82
8.4 Besluit	83
9. Voornaamste elementen van het wereldbeeld van de Worldviews- groep	87
<i>Hubert Van Belle (red.)</i>	
DEEL 4. DEELASPECTEN	93
10. “Neither by chance nor by design”: de continuïteitsthesen	95
<i>Jan Van der Veken</i>	
10.1 De continuïteitsthesen, tegen een totaal onwaarschijnlijk toeval of een extrinsiek ontwerp	95
10.2 Het toeval in de evolutietheorie	96
10.3 Het leven als een teleonomisch project	100
11. Drie complementaire visies op de werkelijkheid	107
<i>Hubert Van Belle</i>	
11.1 Eisen waaraan emergente wetten moeten voldoen	107
11.2 Neerwaartse oorzakelijkheid	111

11.3	Eisen van de totaliteit	116
11.4	Organiserende principes	118
11.5	Drie visies op de werkelijkheid	119
11.6	Algemene principes en metaregels	123
11.7	Technische ontwerptheorieën	125
12.	Evolutie, complexiteit en creativiteit	131
	<i>Bart De Moor</i>	
12.1	De taal van evolutie en complexiteit	132
12.2	De kosmologische evolutie	136
12.3	Een maat voor complexiteit	138
12.4	De biologische evolutie	140
12.5	Nieuwheid denken: het creatieve aspect van de werkelijkheid	149
13.	Religie als toegang tot de werkelijkheid	153
	<i>Staf Hellemans</i>	
13.1	Religie en het lagenmodel	153
13.2	Menswording en het ontstaan van religie	155
13.3	De universaliteit van religie(s) in voormoderne samenlevingen	157
13.4	Inbedding en verandering van religie in de moderniteit	159
13.5	Religie en wetenschap	163
	13.5.1 Conflict (vijanden)	164
	13.5.2 Contrast (vreemden)	166
	13.5.3 Asymmetrisch contact (partners)	168
13.6	Besluit	171
14.	De potentie van mens en maatschappij	173
	<i>Diederik Aerts</i>	
14.1	Het potentiële en het actuele: rendement en variëteit, de leeuw en de profiteur	174
14.2	De rennende en strompelende maatschappij: permanentie van het exceptionele, oorlog en vrede	177
14.3	Het potentiële en het virtuele: spelregels en waarschijnlijkheid, keuze en democratie	183
14.4	Natuurlijke en procedurele beslissingen: boycot en vals spel, toeval en kans	186

14.5 Levende democratie: kwantum en gewogen kans, stabiliteit en
onzekerheid 190

Nawoord 197